

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí

Úspěchy, problémy a významné výstupy za rok 2016

Nejvýznamnější body z výroční zprávy ředitelky

Tento výťah nabízí malý výběr klíčových činností prováděných v roce 2016, ale v žádném případě nepředstavuje veškeré úspěchy, kterých středisko ECDC v uvedeném roce dosáhlo.

Podrobný pohled na rozsah činností střediska ECDC, jeho organizační a správní strukturu a jeho pracovní plán lze nalézt v nezkráceném znění výroční zprávy.

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/annual-report-director-2016.pdf/>

Navrhovaná citace:

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí. Úspěchy, problémy a významné výstupy za rok 2016 – nejvýznamnější body z výroční zprávy ředitelky. Stockholm: ECDC; 2017.

ISBN 978-92-9498-117-2

ISSN 2529-5969

doi 10.2900/59421

Katalogové číslo TQ-AX-17-001-CS-N

© Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí, 2017.

Všechny obrázky a fotografie © ECDC, kromě obrázku na titulní straně (uprostřed), na straně 4 (vpravo nahoře) a na straně 6 (dole) – iStock; na straně 24 (vlevo nahoře) – NIH 3D Print Exchange, National Institutes of Health.

Reprodukce povolena pouze s uvedením zdroje.

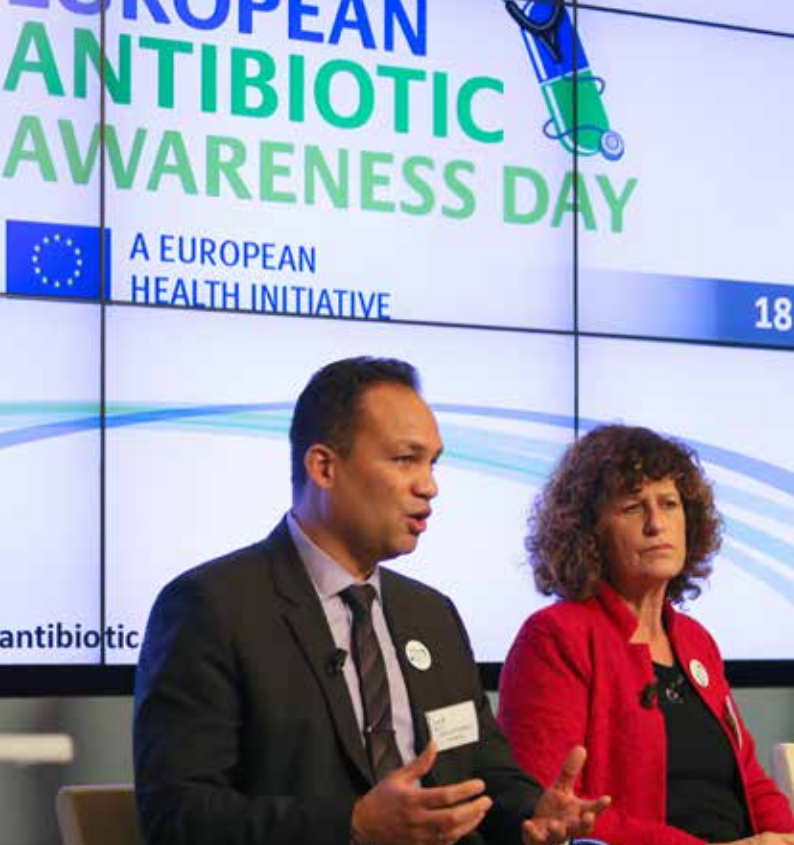
Fotografie použité v této publikaci chráněné autorským právem nemohou být bez výslovného svolení držitele autorských práv použity k jiným účelům, než je tato publikace.

Úspěchy, problémy a významné výstupy za rok 2016

Nejvýznamnější body z výroční zprávy ředitelky

Obsah

Předmluva	5
Úvod	5
Sledování infekčních nemocí	7
Ochrana zdraví v Evropě – programy střediska ECDC zaměřené na specifické nemoci	8
Program ARHAI: antimikrobiální rezistence a infekce související s poskytováním zdravotní péče	9
Program EVD: vznikající nemoci a nemoci šířené přenašeči	11
Program FWD: nemoci přenášené potravinami a vodou a zoonózy	13
Program HSH: HIV, sexuálně přenosné infekce a virová hepatitida	15
Program IRV: chřipka a další respirační viry	17
Program TB: tuberkulóza	19
Program VPD: nemoci, jimž lze předcházet očkováním	21
Komunikace a odborná příprava: šíření informací, předávání poznatků	23
Pozorné sledování situace: obezřetnost v souvislosti s nemocemi	25
ECDC v číslech	26

Předmluva předsedy správní rady

V roce 2016 došlo ke dvěma významným událostem, při nichž středisko ECDC poskytovalo velice vítanou podporu Evropské komisi a členským státům EU.

Za prvé se jednalo o náhlé vypuknutí nákazy virem zika, v důsledku něhož bylo středisko vytíženo úkoly v oblasti sledování nákazy, posouzení rizik a vypracování materiálů zaměřených na připravenost.

Za druhé bylo díky novým standardním protokolům pro sekvenování celých genomů zjištěno rozsáhlé ohnisko salmonelózy v několika zemích. Tím se znovu potvrdil význam sekvenování celých genomů při dozoru nad nemocemi. Evropská komise a členské státy rychle provedly a přijaly protipatření, a tím přispěly k významné redukci výskytu salmonelózy v Evropě.

V roce 2016 správní rada dále sledovala provádění doporučení, která učinila v návaznosti na externí hodnocení činnosti střediska ECDC v roce 2015. Realizace uvedených doporučení středisko v nadcházejících letech dále posílí.

Rád bych využil této příležitosti a poděkoval naší bývalé místopředsedkyni Tiiru Arové za její nasazení během posledních čtyř let. Novou místopředsedkyní správní rady byla zvolena Anni-Riitta Virolainen-Julkunenová.

Závěrem bych rád poděkoval Andree Ammonové, která středisko poslední dva roky úspěšně řídila a soustavně zajišťovala, aby jeho výsledky splňovaly a překračovaly očekávání. Výsledky uvedené v této zprávě jsou důkazem jejího úspěšného vedení.

*Daniel Reynders
předseda správní rady střediska ECDC
24. února 2017*

Úvodní slovo ředitelky

Rok 2016 byl pro středisko ECDC dalším náročným rokem. Po celý rok středisko poskytovalo vědeckou a technickou podporu Evropské komisi, Evropskému parlamentu a členským státům. Jeden příklad za všechny: během roku středisko odpovědělo na 41 formálních žádostí ze strany Komise, z toho 19 bylo přeposláno od poslanců Evropského parlamentu.

Během celého roku 2016 si ohnisko viru zika vyžadovalo veškerou pozornost našich vědců. Středisko ECDC vydalo v souvislosti s virem zika řadu posouzení rizik, spolupracovalo se Světovou zdravotnickou organizací a Středisky Spojených států amerických pro kontrolu a prevenci nemocí (US CDC) na poskytování informací pro cestování, vydalo definici případu nákazy virem zika a přezkoumalo opatření k regulaci populací komárů.

Podpisem nové nájmní smlouvy jsme učinili významný krok k přestěhování do nové budovy. Rovněž jsme dokončili pracovní programy střediska ECDC na rok 2017 a 2018, posoudili prevenci přenosných nemocí v EU, vyhodnotili evropskou mikrobiologickou infrastrukturu, zkoumali, proč lidé váhají s očkováním, a pracovali na strategiích celoživotního očkování.

Důležitou součástí činnosti střediska ECDC je posuzování epidemiologického potenciálu ohnisek nemocí v EU i ve třetích zemích. Proto se středisko zúčastnilo první mise nově zřízeného Evropského zdravotnického sboru: v květnu 2016 odborníci střediska ECDC navštívili Angolu, aby posoudili důsledky ohniska žluté zimnice v této zemi pro občany EU.

Je to již téměř dva roky, co jsem nastoupila do funkce výkonné ředitelky střediska ECDC. Ráda bych poděkovala správní radě a poradnímu fóru za jejich důvěru, nedocenitelné rady a neochvějnou podporu střediska.

*Andrea Ammonová,
výkonná ředitelka střediska ECDC
27. února 2017*

Vlevo nahoře a dole: ECDC již devátým rokem pořádá Evropský antibiotický den. Projekt obdržel Cenu EU za přínos v oblasti veřejného zdraví. Nahoře uprostřed: Mise EU do Angoly zaměřená na posouzení z hlediska veřejného zdraví: Středisko ECDC se připojilo k týmu odborníků v oblasti lékařství a veřejného zdraví v rámci Evropského zdravotnického sboru na základě dohody s angolskou vládou a v úzké spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací.

Sledování infekčních nemocí

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), zřízené v roce 2005 se sídlem ve švédském Stockholmu, je agenturou Evropské unie zodpovědnou za posilování ochrany Evropy proti infekčním nemocem. Středisko ECDC identifikuje, posuzuje a sděluje aktuální a nová ohrožení lidského zdraví, která představují infekční nemoci, a podporuje členské státy Evropské unie v jejich úsilí připravit se a reagovat na ně. Středisko poskytuje vědecké poradenství členským státům EU/EHP a je důvěryhodným pramenem informací a zdrojů ve všech oblastech spojených s veřejným zdravím.

K 31. prosinci 2016 mělo středisko ECDC 260 stálých zaměstnanců, kteří se podíleli na dozoru nad nemocemi, zjišťování ohnisek nálezů, poskytování odborného poradenství, informačních technologiích, komunikaci a správě.

V roce 2016 hospodařilo středisko ECDC se základním rozpočtem ve výši 58,36 milionu EUR.

Dozor nad nemocemi

Jednou z hlavních předností střediska ECDC je jeho schopnost rychle reagovat na měnící se epidemiologii infekčních nemocí. Středisko ECDC provozuje a udržuje tři systémy, z nichž každý je nezbytný pro jednu konkrétní oblast kontroly nemocí: EWRS (varování při zjištění hrozeb), EPIS (epidemiologický informační systém) a TESSy (dozor nad nemocemi).

*Vlevo nahoře: Pacient bez domova trpící tuberkulózou hovoří o svém rentgenu s komunitním zdravotníkem v Paříži, Francie. Od případových studií střediska ECDC o intervencích ke zvládnutí tuberkulózy u zranitelných skupin
Nahoře uprostřed: Kateřina Konečná (GUE/NGL, Česká republika) navštívila v rámci spolupráce střediska ECDC s výborem ENVI Evropského parlamentu středisko dne 14. června 2016.
Vpravo nahoře: Středisko pro naléhavé zásahy, ECDC
Vpravo uprostřed: Setkání odborníka střediska ECDC Josepa Jansy s pracovníky veřejného zdraví v Angole
Dole: Komár druhu Aedes si dává krvavý oběd.*

Systém včasného varování a reakce (EWRS) je důvěrný systém, který členským státům a Evropské komisi umožňuje sdílet informace a posílat upozornění na události týkající se zdraví s potenciálním dopadem na úrovni EU a koordinovat opatření potřebná k ochraně veřejného zdraví. Systém se úspěšně využívá od roku 1998, přičemž středisko ECDC je napojeno na systém EWRS od dubna 2005. V roce 2016 během vypuknutí nákazy virem zika se znovu ukázalo, jak užitečný tento systém je.

Informační systém epidemiologických informací (EPIS) je bezpečná internetová komunikační platforma, která umožňuje mezinárodní výměnu epidemiologických informací, které by mohly jako první signalizovat ohniska infekčních nemocí.

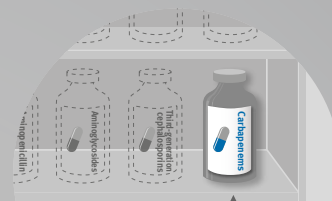
Evropský systém dozoru (TESSy) je vysoce pružný databázový systém pro sběr údajů o nemocech. Do systému pravidelně hlásí údaje o přenosných nemocech země EU/EHP. Údaje se používají například při sestavování zpráv o dozoru a při vytváření interaktivního *Atlasu dohledu nad infekčními chorobami* střediska ECDC.

Kromě toho středisko ECDC podporuje práci Evropské komise a členských států ve Výboru pro zdravotní bezpečnost EU s cílem zajistit nepřetržitý tok informací o nejnovějším vývoji a zabezpečit synchronizaci opatření v oblasti veřejného zdraví.

Growing resistance to last-line antibiotics

Carbapenems are a major last-line class of antibiotics to treat bacterial infections. The spread of carbapenem-resistant infections is a threat to healthcare and patient safety in Europe as it seriously curtails the ability to cure infections.

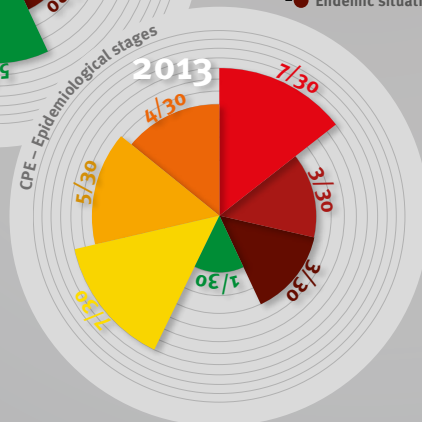
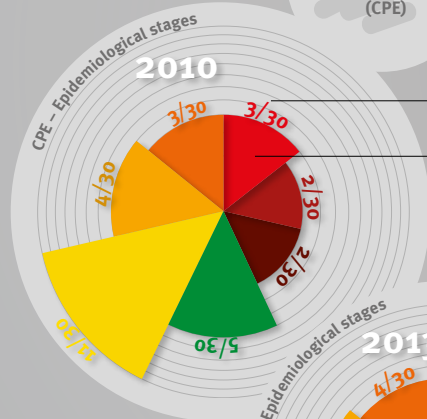
Each year, 30 EU/EEA countries report data on antimicrobial resistance to the European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net) and on antimicrobial consumption to the European Surveillance of Antimicrobial Consumption network (ESAC-Net). Both networks are hosted at ECDC. For the first time, 18 countries reported data on *Acinetobacter* spp. to EARS-Net. In addition, experts in 38 European countries participated in the European Survey on Carbapenemase-Producing *Enterobacteriaceae* (EuSCAPE) done for ECDC by the University Medical Centre Groningen, in the Netherlands.

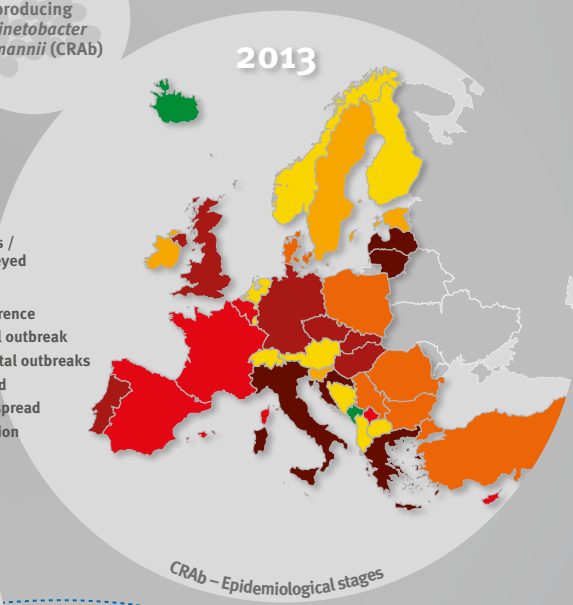
Carbapenems are one of doctors' last possible choice of antibiotics to treat infections due to bacteria resistant to multiple antibiotics.

Carbapenemase-producing *Acinetobacter baumannii* (CRAB)

Carbapenem-resistant *Enterobacteriaceae* (CPE)

- No. of countries / countries surveyed
- No case
 - Sporadic occurrence
 - Single-hospital outbreak
 - Sporadic hospital outbreaks
 - Regional spread
 - Inter-regional spread
 - Endemic situation

13/38
countries reported an **uncertain** stage

25/38
countries reported a **certain** stage

Ochrana zdraví v Evropě – programy střediska ECDC zaměřené na specifické nemoci

Program ARHAI: antimikrobiální rezistence a infekce spojené se zdravotní péčí

Podle studie z roku 2016 vypracované vědci střediska ECDC je zatížení infekcemi spojenými se zdravotní péčí v Evropě extrémně vysoké. Kombinované zatížení zdraví šesti nejčastěji se vyskytujícími infekcemi spojenými se zdravotní péčí je podle studie vyšší než celkové zatížení 32 přenosnými nemocemi zahrnutými do studie BCoDE, dřívější studie střediska ECDC *Současné a budoucí zatížení přenosnými nemocemi v Evropě 2009–2013*.

V roce 2016 středisko ECDC vydalo prospektivní evropskou studii kmenů Enterobacteriaceae produkcující karbapenemázy. Studie vycházela z údajů ze 455 nemocnic ve 36 zemích a ukázala, že v průměru 1,3 pacienta na 10 000 pacientů přijatých do nemocnice bylo infikováno karbapenemázy produkcující bakterií *K. pneumoniae* nebo *E. coli*.

Vlevo: Infografika střediska ECDC o antibiotikách poslední řady

V roce 2016 středisko ECDC rozšířilo svůj seznam on-line zdrojů pro prevenci a kontrolu antimikrobiální rezistence a infekcí spojených se zdravotní péčí v zájmu zlepšení sdílení osvědčených postupů.

Více než 40 zemí z celé Evropy se zúčastnilo Evropského antibiotického dne konaného 18. listopadu. Proběhly různé akce v členských státech. Evropský antibiotický den podpořila kampaň o uvážlivém používání antibiotik v zemích EU. Předtím, dne 28. září, získal projekt Evropského antibiotického dne prestižní Cenu EU za přínos v oblasti veřejného zdraví na Evropském zdravotnickém fóru v Gasteinu.

Středisko dále plnilo úlohu klíčového přispěvatele v transatlantické pracovní skupině pro antimikrobiální rezistenci TATFAR, která byla vytvořena v roce 2009 s cílem zlepšit spolupráci USA a EU v této oblasti.

Zika virus is transmitted to people through the bite of an infected *Aedes* mosquito. But there are other, although rare, modes of transmission.

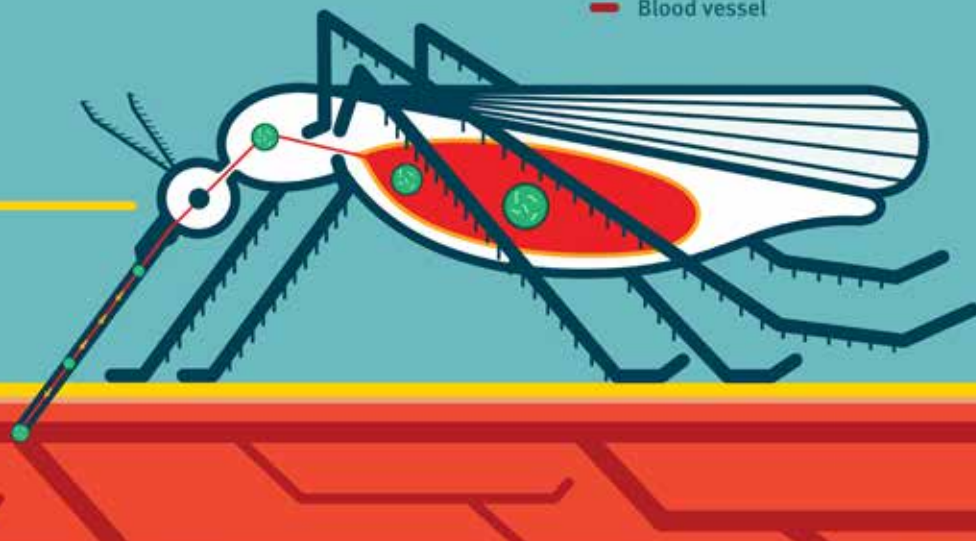
Local transmission could occur in continental Europe during the summer in areas where the tiger mosquito (*Aedes albopictus*) is present – if the Zika virus is imported by travellers.

The mosquito gets infected by biting a person who has the Zika virus in his or her blood. Over the next several days, the mosquito can become infectious and transmit the Zika virus to healthy people by biting them.

Mosquito-borne transmission

Zika virus
Blood vessel

Program EVD: vznikající nemoci a nemoci šířené přenašeči

Na základě rozšíření ohniska nákazy virem zika se onemocnění přenášená komáry dostala do popředí epidemiologického výzkumu. V rámci reakce byly prováděny různé činnosti od posuzování rizik po klasifikaci zemí za účelem poskytování informací pro cestování. Další aspekty práce zaměřené na virus zika zahrnovaly definice případů, plány připravenosti a přezkum dostupné literatury týkající se opatření k regulaci přenašečů (vektorů) *Aedes aegypti* a *Aedes albopictus*.

Dále se výzkum věnoval západonilské horečce. Středisko ECDC začalo připravovat modelovací nástroj zaměřený na strategie pro regulaci přenašečů západonilské horečky v Evropě. Dozor nad západonilskou horečkou byl ještě posílen přidáním dat a map v reálném čase do on-line *Atlasu dohledu nad infekčními chorobami střediska ECDC*.

Webové mapy výskytu komárů, klíšťat a muchniček, které vypracovává středisko ECDC, byly rozšířeny a nyní zahrnují všechny země v oblasti Středomoří.

Odborníci na nemoci střediska ECDC dokončili definice případu týkající se lymfské neuroboreliózy a předložili ji Evropské komisi. Zároveň přezkoumali řadu možností postupné harmonizace dozoru nad výskytem lymfské neuroboreliózy v EU a určili nedostatky stávajících systémů.

V květnu 2016 původní síť ENIVD nahradila nová síť laboratoří. Nová síť – on-line slogan: „EVD LabNet je síť evropských odborných laboratoří pro nová virová onemocnění“ – je financována střediskem ECDC a poskytuje podporu k zajištění včasné detekce a potvrzení nových onemocnění vyvolaných přenašeči (vektory).

EVD LabNet úzce spolupracuje s podobnými iniciativami EU, aby nedocházelo k překrývání jejich činností. V roce 2016 se síť zaměřila zejména na diagnostiku viru zika.

Listeria monocytogenes in food in the EU in 2015

3.9%
of ready-to-eat
fish products were
L. monocytogenes positive

2.5%
of ready-to-eat
meat products were
L. monocytogenes positive

1.1%
of cheese were
L. monocytogenes
positive

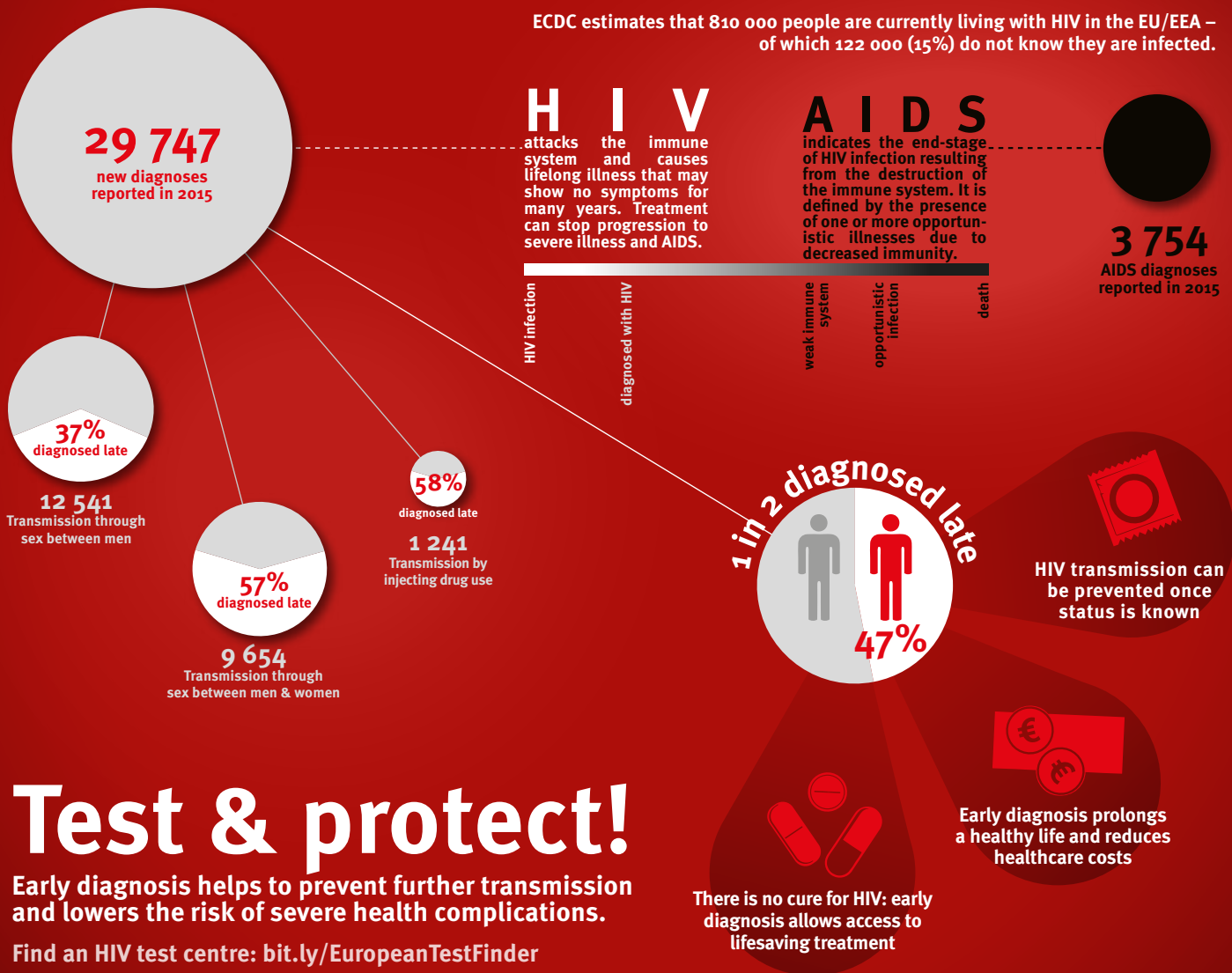
Source: European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2015, published by EFSA and ECDC in 2016.

HIV and AIDS in Europe

HIV infection remains of major public health importance in the European Union and European Economic Area (EU/EEA) as the HIV epidemic persists largely unchanged with annually around 30 000 newly reported diagnoses.

ECDC estimates that 810 000 people are currently living with HIV in the EU/EEA – of which 122 000 (15%) do not know they are infected.

Test & protect!

Early diagnosis helps to prevent further transmission and lowers the risk of severe health complications.

Find an HIV test centre: bit.ly/EuropeanTestFinder

Follow us on twitter: @ECDC_HIVAIDS

Program HSH: HIV, sexuálně přenosné infekce a virová hepatitida

V březnu 2016 se v Bratislavě uskutečnilo společné setkání sítí zaměřených na virus lidského imunodeficitu (HIV) a sexuálně přenosné infekce s Evropskou regionální kanceláří WHO s cílem jednat o lepším dozoru nad nemocemi a osvědčených postupech v Evropě.

Středisko ECDC představilo svůj nový modelovací nástroj pro HIV, který využívá údaje získané při sledování výskytu HIV, na jejichž základě lze odhadnout několik parametrů: počet osob žijících s HIV, roční přírůstky nově nakažených, průměrnou prodlevu mezi nakažením a diagnózou a počet osob, které potřebují léčbu. V dokumentu založeném na údajích ze všech zemí EU středisko odhadlo počet osob s HIV na 810 000, přičemž každá sedmá osoba neví o tom, že je virem HIV nakažena.

Středisko ECDC pokračuje v koordinaci dozoru nad HIV, sexuálně přenosnými infekcemi a virovou hepatitidou na úrovni EU. Každoroční ucelená zpráva o dozoru nad HIV/AIDS v Evropě, kterou středisko vypracovalo společně s Evropskou regionální kanceláří WHO, byla vydána dne 1. prosince u příležitosti Světového dne boje proti AIDS.

V případě kapavky se stále častěji objevuje rezistence vůči antibiotikům. Zpráva střediska ECDC o sledování a dozoru zaměřená na antimikrobiální rezistenci gonokokových infekcí tento trend potvrdila.

Středisko ECDC zveřejnilo dvě výroční zprávy o dozoru nad hepatitidou typu B a C. V roce 2016 byla většina činnosti v oblasti hepatitidy věnována zkoumání alternativních

zdrojů údajů, které mohou popsat rozšíření hepatitidy, např. prostřednictvím stanovení protokolu o séroprevalenci protilátek proti viru hepatitidy C v Evropě.

Bylo svoláno zasedání odborníků k prodiskutování možností dozoru nad rezistencí vůči lékům proti HIV v Evropě. První návrh bude vydán v roce 2017.

Odborníci střediska ECDC se podíleli na studii determinantů infekce mezi osobami poskytujícími sexuální služby, která byla zveřejněna v odborném časopise *The Lancet HIV*. Předložila důkazy o nepříznivém dopadu kriminalizace a restriktivní legislativy na kontrolu přenosu viru HIV mezi osobami poskytujícími sexuální služby.

Středisko ECDC dále sledovalo provádění *Dublinké deklarace o partnerství v boji s HIV/AIDS v Evropě a Střední Asii* z roku 2004. V souvislosti s touto činností zveřejnilo zprávu a přehled důkazů o pre-expoziční profylaxi k prevenci HIV v Evropě.

V reakci na žádosti o technickou podporu středisko ECDC vypravilo mise do Chorvatska, Bulharska a na Maltu.

ECDC spolupracovalo s Evropskou asociací pro studium jater (*European Association of the Study of the Liver, EASL*) a s Mezinárodní unií pro sexuálně přenosné infekce (*International Union against Sexually Transmitted Infections, IUSTI*) na dvou memorandech o porozumění, která umožní realizaci společných projektů v budoucnosti.

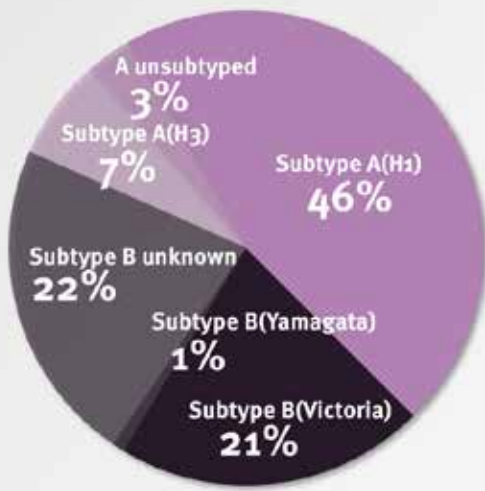
Vlevo: HIV/AIDS, infografika střediska ECDC

Influenza in Europe

Season 2015–2016

Circulating viruses

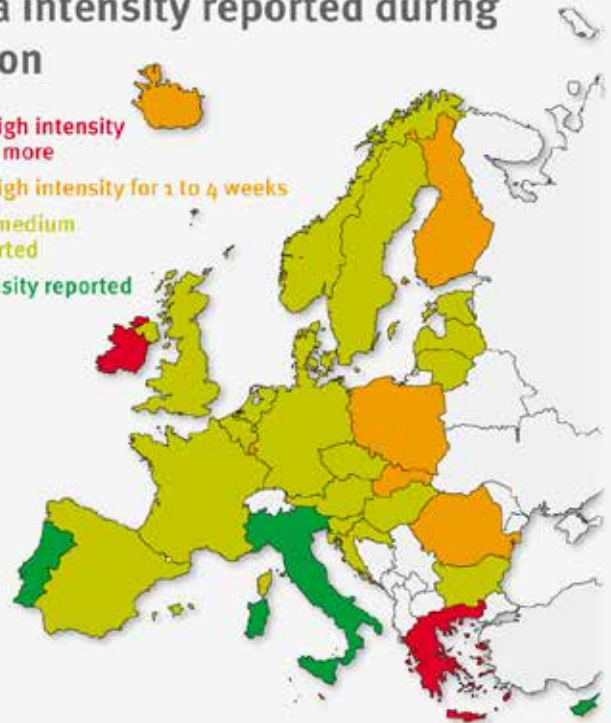
Only sentinel specimens are included

Influenza intensity reported during the season

- High or very high intensity for 5 weeks or more
- High or very high intensity for 1 to 4 weeks
- Only low and medium intensity reported
- Only low intensity reported

- Cyprus
- Luxemburg
- Malta

Influenza trend

Lab test results from sentinel specimens, by week

Program IRV: chřipka a další respirační viry

Středisko ECDC a Evropská regionální kancelář WHO dále prováděly společný dozor nad chřipkou. Jednou z mnoha aktivit v této oblasti je zveřejňování týdenního věstníku o chřipce pro Evropu během chřipkové sezóny (www.flunews-europe.org).

Na základě průzkumů, které provedla síť VENICE, středisko vydalo zprávu o míře pokrytí a doporučení k očkování proti sezónní chřipce v členských státech EU.

Další činnosti zahrnovaly technické práce v oblasti dozoru nad respiračními syncytiálními viry, odhad zátěže onemocněním přičítaným chřipce, posouzení závažnosti pandemické chřipky a podporu procesu Světové zdravotnické organizace pro výběr vakcinačního kmene.

Zoonotické chřipkové viry a další nově se objevující respirační viry jsou sledovány prostřednictvím funkce střediska ECDC určené ke shromažďování informací o epidemiích. Středisko ECDC pravidelně posuzuje riziko, které tyto viry představují, zejména když jsou hlášeny neobvyklé či neočekávané případy u lidí. V roce 2016 ECDC vypracovalo šest posouzení rizik týkajících se respiračních virů, např. sezónní chřipky, vysoce patogenní influenzy ptáků A(H5N8) a enteroviru.

ECDC zorganizovalo odborný seminář zaměřený na to, jak dosáhnout vyšší proočkovanosti proti chřipce u zdravotnických pracovníků. Středisko spustilo e-learningový modul věnovaný tomuto tématu, který je určený zejména pracovníkům a manažerům v oblasti veřejného zdraví, a vydalo doplňující materiály, jako jsou letáky, plakáty a brožury pro zdravotnické pracovníky.

Pokračovalo financování externí sítě I-MOVE. I-MOVE poskytuje odhady účinnosti vakcín proti sezónní chřipce. V roce 2016 středisko ECDC financovalo několik mezistátních studií zabývajících se účinností vakcín proti sezónní chřipce používaných v Evropě.

Středisko ECDC rovněž iniciovalo veřejnou konzultaci, aby zjistilo názory odborníků na přínosy inhibitorů neuraminidázy pro prevenci a léčbu chřipky. Tato zpětná vazba bude zahrnuta do fakty podloženého odborného posudku, který by měl být zveřejněn v červnu 2017.

Středisko dále poskytovalo podporu sítím EISN (*European Influenza Surveillance Network*, Evropská síť dozoru nad chřipkou) a ERLI-Net (*European Reference Laboratory Network for Human Influenza*, Síť referenčních laboratoří EU pro lidskou chřipku).

V listopadu proběhla návštěva Islandu, jejímž cílem bylo přezkoumat aktualizovaný plán připravenosti této země na pandemii.

Vlevo: Přehled sezónní chřipky, infografika střediska ECDC

Program TB: tuberkulóza

Tuberkulóza je významnou příčinou nemocnosti a úmrtnosti v Evropě. Zatížení touto nemocí je v populacích nerovnoměrně rozloženo a liší se podle genderu a sociálního a ekonomického postavení.

Za účelem zdůraznění tohoto sdělení středisko ECDC zveřejnilo nově vypracované pokyny ke kontrole tuberkulózy u zranitelných populací a populací, k nimž je obtížné se dostat, doprovázené informačním sdělením na stejné téma. Neustávající zaměření střediska ECDC na vymýcení tuberkulózy v Evropě dále ukazují tři případové studie zveřejněné jako příklady intervencí ke zvládnutí tuberkulózy u zranitelných skupin.

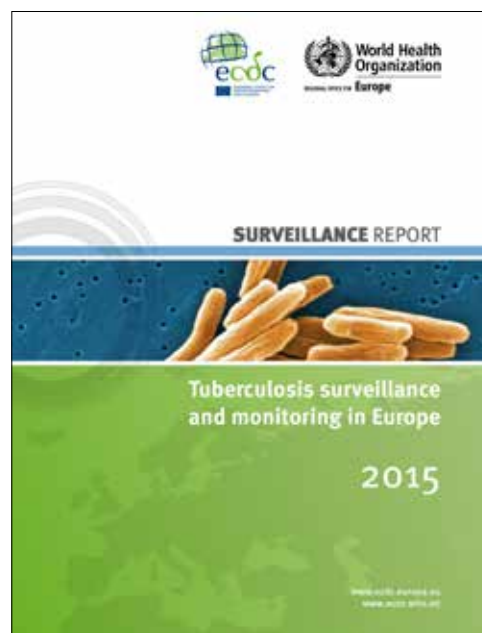
Každoroční společná zpráva střediska ECDC a Světové zdravotnické organizace v Evropě o *dozoru nad tuberkulózou a jejím sledováním v Evropě* byla představena 24. března v rámci Světového dne tuberkulózy.

V roce 2016 odborníci střediska ECDC na tuberkulózu předložili první zprávu o molekulárním dozoru nad multirezistentní tuberkulózou a vypracovali příručku pro laboratoře v EU, které se podílejí na diagnostikování tuberkulózy.

Pokračovaly výměnné návštěvy a poskytování odborné přípravy v pěti zemích s vysokou prioritou podle Světové zdravotnické organizace: Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva a Rumunsko.

Všechny fotografie z případových studií střediska ECDC o intervencích ke zvládnutí tuberkulózy u zranitelných skupin
Nahoře: Komunitní zdravotnický pracovník a pacient bez domova trpící tuberkulózou, Paříž
Vlevo dole: „Don't miss this bus on the road to health“ (Nezmeškejte tento autobus na cestě ke zdraví) – pojízdná ordinace zaměřená na tuberkulózu v Londýně
Vpravo dole: Pacient z romské komunity trpící tuberkulózou, Slovensko

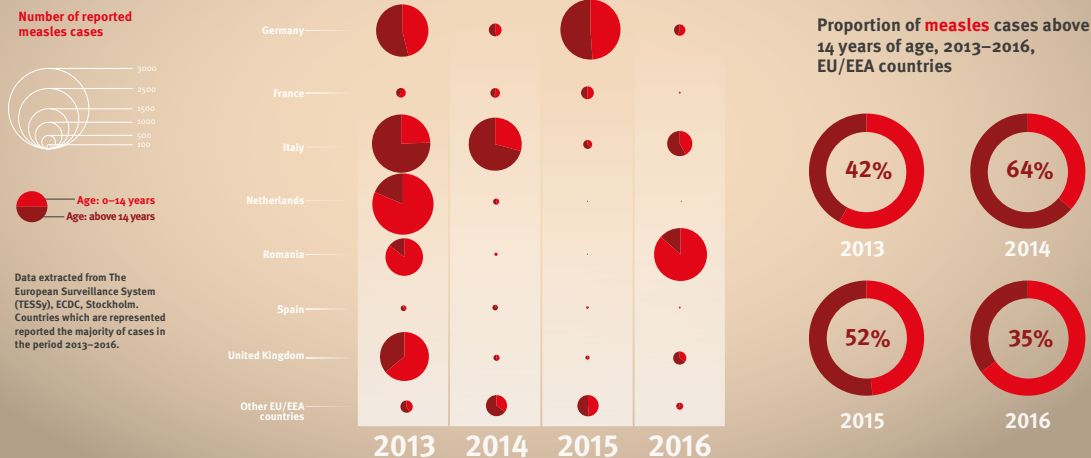
V odborných časopisech vyšlo jedenáct odborně recenzovaných vědeckých publikací, které vypracovali epidemiologové střediska ECDC. Publikace se zabývaly různými tématy včetně analýzy údajů o dozoru nad tuberkulózou, externích hodnocení kvality týkajících se tuberkulózy a rezistence vůči lékům v EU a výsledky několika projektů střediska ECDC.

Každoroční zpráva střediska ECDC o tuberkulóze je zveřejňována společně s Evropskou regionální kanceláří WHO

Measles affects all age groups

Measles is an acute, highly contagious disease capable of creating epidemics. It can be contracted at any age. **Infants and children** are often believed to be the only age groups affected by measles, but the disease also spreads among **teenagers and adults**. Vaccination is the best way to protect yourself and others against measles, regardless of age.

SURVEILLANCE REPORT

Measles and rubella monitoring

July 2016

Disease surveillance data: 1 July 2015 – 30 June 2016

Main developments

The ECDC measles and rubella monitoring report is published twice a year. The January issue reports on the previous calendar year, while the summer issue (July) focuses on the most recent measles and rubella season and presents the data collected over the past 12 months. Visualised measles and rubella data are available online through the [measles](#) [1] and [rubella](#) [2] pages of the ECDC Surveillance Atlas (updated monthly). In addition, ECDC produces monthly high-resolution measles [maps](#) [3].

Measles

- Between 1 July 2015 and 30 June 2016, 1 818 cases of measles were reported by 30 EU/EEA countries. Twenty-six countries reported consistently throughout this 12-month period.
- Italy accounted for 31% of all cases reported during this period.
- Measles is targeted for elimination in Europe. The measles notification rate was below the elimination target (one case per million population) in 19 of the 30 reporting countries. Eight of these 19 countries reported zero cases. Eleven reporting countries had a notification rate above this indicator, with Lithuania reporting the highest rate (16.8 cases per million population).
- The diagnosis of measles was confirmed by positive laboratory results (serology, virus detection or isolation) in 94% of all cases.

Program VPD: nemoci, kterým lze předcházet očkováním

Středisko ECDC zveřejnilo u příležitosti Evropského imunizačního týdne 2016 dvojce pokyny: aktualizovanou verzi dokumentu „*Let's talk about protection*“ (Promluvme si o ochraně; dokument věnovaný imunizaci dětí) a „*Let's talk about hesitancy*“ (Promluvme si o váhavosti; dokument věnovaný váhání s očkováním). Tyto dokumenty si dosud přizpůsobilo k vnitrostátnímu užití sedm zemí. Lokalizované verze vypracovaly Rakousko, Itálie a Řecko.

Dramatický pokles proočkování proti lidskému papilomaviru (HPV) v některých členských státech přiměl středisko ECDC k zahájení zkoumání důvodů, proč lidé s očkováním proti HPV váhají, a řešení obav týkajících se bezpečnosti. Nejprve středisko ECDC a mezinárodní Rada pro prevenci a kontrolu HPV začaly sledovat váhavost s očkováním proti HPV v sociálních médiích.

Středisko ECDC uspořádalo seminář na téma „Nalezení rovnováhy u celoživotního očkování“ a zahájilo projekt věnovaný pozorované zátěži nemocemi, jimž lze předcházet očkováním, u starších věkových skupin. Projekt shromažďuje údaje o zátěži nemocemi, jimž lze předcházet očkováním, u dospělých s cílem poskytnout tvůrcům politik informace o tom, jak by bylo možné vylepšit programy očkování a zda by strategie celoživotní imunizace zajistila lepší ochranu v Evropě.

V roce 2016 středisko ECDC zdokonalilo systémy sledování a dozoru upozorňující na černý kašel a invazivní

pneumokokové onemocnění (IPD). Dozor je prováděn prostřednictvím nemocničních sítí, ve kterých odborníci v laboratořích, epidemiologové a kliničtí lékaři spolupracují na rychlém zjišťování a diagnostikování případů černého kašle a IPD. Cílem je mít přehled o dopadu a účinnosti očkování a sledovat antimikrobiální rezistenci a náhrady sérotypů.

Středisko ECDC vyšetřovalo nedostatek vakcín proti černému kašli a svá zjištění zveřejnilo ve stručném posouzení rizik.

Nárůst případů záškrtu v EU/EHP (70 případů v roce 2015 v porovnání se 14 v roce 2010) přiměl středisko ECDC k vypracování stručného posouzení rizik věnovaného smrtelnému případu záškrtu v Belgii a k posouzení dostupnosti difterického antitoxinu v Evropě.

Středisko ECDC vypracovalo akční plán, kterým se mají řídit aktivity v oblasti vymýcení dětské obrny a podpory Evropy prosté přenosné dětské obrny. Akční plán se zaměřuje na aspekty izolace (např. identifikaci zařízení, která se soustředí na virus dětské obrny, a zničení všech zbývajících virů dětské obrny typu 2 uchovávaných v laboratořích).

Nástroj pro plánování očkování *EU Vaccine Scheduler* nadále patří mezi nejčastěji navštěvované rubriky webového portálu střediska ECDC (234 000 návštěv v roce 2016, 54 000 unikátních návštěvníků).

Nahoře: Spalnice ovlivňují všechny věkové skupiny, infografika střediska ECDC

*Vlevo dole: Příručka *Let's talk about protection* (Promluvme si o ochraně), vydání z roku 2016*

Vpravo dole: Zpráva střediska ECDC o sledování spalniček a zarděnek

Vlevo nahoře: „Cenu EU za přínos v oblasti veřejného zdraví získává...“ Ředitelka střediska ECDC Andrea Ammonová a odborník v oblasti komunikace Giovanni Mancarella na Evropském zdravotnickém fóru v rakouském Gasteinu.
 Nahoře uprostřed: Diplom, Cena EU za přínos v oblasti veřejného zdraví 2016
 Vpravo nahoře: K dispozici také v tištěné podobě: zprávy střediska ECDC
 Vpravo uprostřed: Stipendisté programu EPIET, Spetses, Recko
 Dole: Panelová diskuse, Evropský antibiotický den 2016

Komunikace a odborná příprava: šíření, předávání poznatků

Integrace sdílení informací o rizicích a vnitrostátního plánování připravenosti byla formálně stanovena v nové komunikační strategii střediska ECDC. Nová strategie bude základem činnosti střediska ECDC v oblasti komunikace v nadcházejících letech.

Středisko ECDC v roce 2016 zveřejnilo celkem 158 zpráv, včetně 38 stručných posouzení rizik a 69 zpráv o dozoru.

Přítomnost střediska na sociálních médiích v roce 2016 významně vzrostla, částečně vlivem intenzivního zájmu o informace střediska o viru zika.

V roce 2016 oslavil časopis *Eurosurveillance* 20. výročí své existence a u příležitosti těchto oslav byl uspořádán vědecký seminář. V roce 2016 časopis obdržel 864 příspěvků, z toho 234 bylo zveřejněno, to je zhruba 20% míra přijetí. Faktor dopadu časopisu *Eurosurveillance* v roce 2016 stoupl na 5,98, čímž se dostal mezi deset časopisů věnovaných infekčním nemocem s nejvyšším faktorem dopadu.

Program EPIET a partnerský program EUPHEM byly začleněny do programu s názvem ECDC Fellowship Programme (Stipendijní program střediska ECDC). Stipendijní program bude dále nabízet dvě samostatné části (epidemiologie a mikrobiologie v oblasti

veřejného zdraví), logistický a organizační rámec však bude společný.

Dvouleté osnovy programu kladou jasný důraz na přidělování stipendistů do evropských veřejných zdravotnických institucí, kde se zcela ponoří do každodenní práce v oblasti veřejného zdraví.

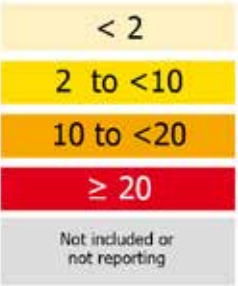
V roce 2016 byla přijata skupina 28 stipendistů a 36 stipendistů úspěšně absolvovalo. Na konci roku bylo registrováno 76 stipendistů (skupina z roku 2015 a 2016 dohromady). V rámci programu proběhlo 29 studijních návštěv, úvodní kurz a výuka sedmi modulů odborné přípravy. Všichni stipendisté se zúčastnili terénních výzkumů.

V březnu 2016 středisko ECDC uzavřelo dohodu o spolupráci se sdružením ASPHER (*Association of Schools of Public Health in the European Region*). ASPHER zastupuje více než 100 škol v oblasti veřejného zdraví v Evropě.

Průzkum mezi školami ve sdružení ASPHER zkoumal oblasti společného zájmu týkající se přenosných nemocí. Na základě toho bude v roce 2017 provedeno první zmapování osnov a vytvořena rozšířená síť škol, které se budou angažovat v řadě společných aktivit, jako je výměna učitelů a rozvoj kompetencí.

Rate per 100 000 population

EU/EEA rate 5.9 per 100 000*

Non-visible countries
Liechtenstein
Luxembourg
Malta

Pozorné sledování situace: obezřetnost v souvislosti s nemocemi

Epidemiologické informace a reakce na epidemie

Dozor nad nemocemi a jejich sledování patří mezi hlavní body mandátu střediska ECDC již od jeho zřízení. Středisko vnímá dozor nad nemocemi jako kontextovou a nikoli izolovanou disciplínu: pouze v kombinaci s dalšími funkcemi v oblasti veřejného zdraví, jako je vědecké poradenství, připravenost, reakce, odborná příprava a komunikace v oblasti zdraví, může středisko využít svůj skutečný potenciál a zaujmout místo přední instituce v oblasti ochrany veřejného zdraví v Evropě.

Počet stručných posouzení rizik vypracovaných v roce 2016 ukazuje, že je středisko ECDC schopno rychle reagovat na epidemiologické hrozby: ve 38 zveřejněných stručných posouzeních rizik středisko poskytlo cenné základní informace a stručnou analýzu hrozeb. Středisko ECDC rovněž na svých stránkách zveřejnilo 45 *epidemiologických aktualizací*, z toho 39 se týkalo viru zika.

Středisko ECDC zahájilo revizi metodiky a postupů stručného posuzování rizik s cílem dále zlepšovat konzistentnost metod a zajistit zapojení členských států a mezinárodních agentur.

Ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací a Středisky Spojených států amerických pro kontrolu a prevenci nemocí byla revidována a aktualizována klasifikace zemí týkající se viru zika. Na základě výsledků byly sestaveny mapy rizik a informace pro cestování.

Vlevo nahoře: Virus zika, model z 3D tiskárny

Nahoře uprostřed: Vědci střediska ECDC Josep Jansa a Ettore Severi se připojili k týmu Evropského zdravotnického sboru na misi do Angoly.

Vpravo nahoře: Mapa výskytu HIV

Vlevo uprostřed: Fotografie zaměstnanců střediska ECDC

Dole: Diskuse během každodenního setkání střediska ECDC u kulatého stolu

Rozpočet střediska ECDC na rok 2016

Celkový základní rozpočet: 58,36 milionu EUR

Dne 23. května 2016 Rozpočtový výbor EU schválil finance na nové sídlo střediska ECDC.

Po více než deseti letech se středisko ECDC přestěhuje z původních prostor do čtvrti Frösunda, 2,5 km severně od současného sídla a 5 km severně od centra Stockholmu.

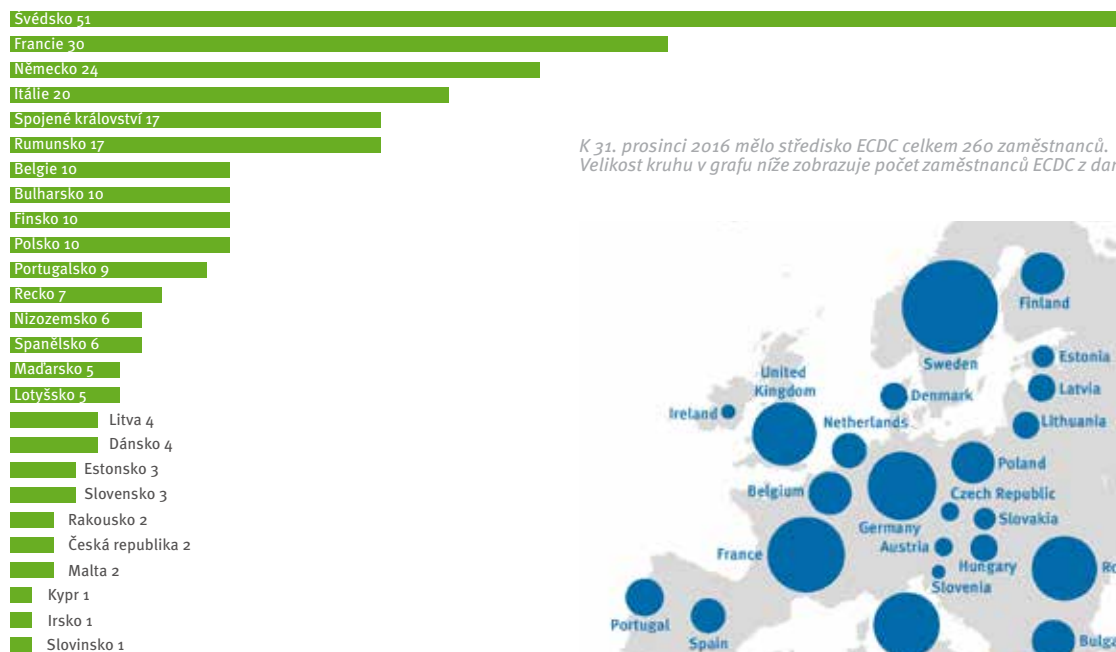
Přípravy na stěhování začaly na konci roku 2016; většina plánování má proběhnout v roce 2017. Vlastní stěhování proběhne na jaře 2018.

Tomtebodaskolan, původně školní budova z roku 1888, která byla modernizována, aby mohla sloužit jako sídlo střediska ECDC, bude uvolněna na začátku roku 2018.

Středisko ECDC v číslech

Personální složení střediska ECDC podle národnosti

K 31. prosinci 2016 mělo středisko ECDC celkem 260 zaměstnanců. Velikost kruhu v grafu níže zobrazuje počet zaměstnanců ECDC z dané země.

**Evropské středisko pro prevenci
a kontrolu nemocí (ECDC)**

Poštovní adresa:

Granits väg 8, SE-171 65 Solna, Švédsko

Adresa pro osobní návštěvu:

Tomtebodavägen 11A, 171 65 Solna, Švédsko

Tel. +46 858601000

Fax +46 858601001

<http://www.ecdc.europa.eu>

Agentura Evropské unie

<http://www.europa.eu>

